

ΜΑΘΗΜΑ / ΤΑΞΗ:	ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ Γ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ:	04/04/2026

Α.ΚΕΙΜΕΝΟ

Τι είναι η Τέχνη;

Ο Ρώσος συγγραφέας και στοχαστής Λέων Τολστόι (1828-1910) εξομολογεί στο βιβλίο αυτό μια δριμύτατη επίθεση κατά του δόγματος «η τέχνη για την τέχνη» και εκθέτει τις δικές του απόψεις για τη δημιουργία και το νόημά της.

Η τέχνη στην κοινωνία μας διαστρεβλώθηκε τόσο, ώστε όχι μόνο έφτασε η κακή τέχνη να θεωρείται καλή, αλλά χάθηκε κι η ίδια η αντίληψη του τι είναι πραγματικά τέχνη. Συνεπώς, για να μπορέσουμε να μιλήσουμε για την τέχνη της κοινωνίας μας, είναι πρώτα απ' όλα απαραίτητο να κάνουμε τη διάκριση της γνήσιας από την κίβδηλη τέχνη.

Ένα αδιάφευστο σημάδι ξεχωρίζει την αληθινή τέχνη από τη νόθη: η δυνατότητα να επηρεάζει ψυχικά. Αν ένας άνθρωπος, χωρίς να προσπαθήσει και χωρίς ν' αλλάξει την οπτική του γωνία όταν διαβάζει, ακούει ή βλέπει το έργο ενός άλλου, βιώνει μια πνευματική κατάσταση που τον ενώνει μ' εκείνον και με άλλους αποδέκτες του συγκεκριμένου έργου τέχνης, τότε το αντικείμενο που προκαλεί την κατάσταση αυτή είναι γνήσιο έργο τέχνης. Απεναντίας, όσο ποιητικό, ρεαλιστικό, εντυπωσιακό ή ενδιαφέρον κι αν είναι ένα έργο, δεν είναι έργο τέχνης αν δεν ξυπνά το αίσθημα (που διαφέρει σαφώς απ' όλα τ' άλλα) χαράς και πνευματικής ένωσης μ' έναν άλλο (το συγγραφέα) και με άλλους (όσους ακόμη επηρεάζονται ψυχικά απ' αυτό).

Είναι αλήθεια πως το σημάδι αυτό είναι εσωτερικό, και πως υπάρχουν άνθρωποι που λησμόνησαν τι είναι η επίδραση της γνήσιας τέχνης, άνθρωποι που περιμένουν κάτι άλλο από την τέχνη (αυτό ισχύει για τους πλείστους ανθρώπους της κοινωνίας μας). Έτσι, κάτι τέτοιοι άνθρωποι ενδέχεται να εκλάβουν για αισθητικό εκείνο το αίσθημα τέρψης και έξαψης που προκαλούν τα νόθα έργα. Παρ' όλα αυτά, το σημάδι είναι σαφέστατο για τους ανθρώπους που η αντίληψή τους για την τέχνη ούτε διαστρεβλώθηκε ούτε ατρόφησε, αλλά διακρίνει καθαρά το αίσθημα που προκαλεί η τέχνη απ' όλα τα άλλα αισθήματα.

Η κυριότερη ιδιαιτερότητα του αισθήματος αυτού είναι ότι ο αποδέκτης ενός γνήσιου καλλιτεχνικού ερεθίσματος ενώνεται τόσο με τον καλλιτέχνη, ώστε αισθάνεται σαν το έργο να ήταν δικό του και όχι ενός άλλου – σαν αυτό που εκφράζει το έργο να ήταν ακριβώς εκείνο που επιθυμούσε από καιρό να εκφράσει ο ίδιος. Ένα γνήσιο έργο τέχνης καταργεί, στη συνείδηση του αποδέκτη, το χωρισμό ανάμεσα σ' εκείνον και τον καλλιτέχνη – και όχι μόνο αυτόν, αλλά και το χωρισμό ανάμεσα σ' εκείνον και όλους όσους προσλαμβάνουν το ίδιο έργο τέχνης. Σε αυτή την απαλλαγή της προσωπικότητάς μας από το χωρισμό και την απομόνωσή της, σ' αυτή την ένωση με τους άλλους, έγκειται το κύριο χαρακτηριστικό και η μεγάλη θελκτική δύναμη της τέχνης.

Αλλά αυτό που ενισχύει περισσότερο απ' όλα την ψυχική μεταδοτικότητα της τέχνης είναι ο βαθμός ειλικρίνειας του καλλιτέχνη. Μόλις ο θεατής, ακροατής ή αναγνώστης νιώσει ότι ο καλλιτέχνης επηρεάζεται ψυχικά και ο ίδιος από το έργο του, ότι γράφει, τραγουδά ή παίζει θέατρο για λογαριασμό του και όχι μόνο για να επιδράσει στους άλλους, αυτή η πνευματική κατάσταση του καλλιτέχνη μεταδίδεται στον αποδέκτη. Αντιθέτως, μόλις ο θεατής, αναγνώστης ή ακροατής νιώσει ότι ο δημιουργός δεν γράφει, τραγουδά ή παίζει θέατρο για την προσωπική του ικανοποίηση -δηλαδή δεν νιώθει ο ίδιος όσα επιθυμεί να εκφράσει- αλλά το κάνει για το κοινό, τον αποδέκτη, τότε εκδηλώνεται αμέσως μια αντίσταση, οπότε χάνουν τη μεταδοτικότητά

τους και γίνονται αποκρουστικά όχι μόνο τα πιο ιδιαίτερα και πρωτόγνωρα αισθήματα, αλλά και η πιο αριστοτεχνική δεξιοτητα.

Leon Tolstoy, Τι είναι η Τέχνη, Εκδόσεις Printa

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Ποιο είναι το ιδιαίτερο γνώρισμα της γνήσιας Τέχνης, το οποίο την διαχωρίζει από την νόθη;
(Μονάδες 2)

2. Σύμφωνα με το κείμενο, ποιος είναι ο παράγοντας που ενδυναμώνει την ψυχική μεταδοτικότητα της Τέχνης;

(Μονάδες 2)

3. Να εντοπίσετε και έπειτα να αναγνωρίσετε (τρόπος εισαγωγής, έγκλιση εκφοράς, συντακτικός ρόλος) μόνο τις δευτερεύουσες αποτελεσματικές και εναντιωματικές, επιρρηματικές προτάσεις στα παρακάτω αποσπάσματα:

α. Θα προσπαθήσω περισσότερο, ώστε να καταφέρω να κερδίσω στους αγώνες.

β. Μολονότι τους είχαμε ειδοποιήσει από νωρίς, δεν ήρθαν εγκαίρως.

γ. Μιλούσε τόσο σιγανά, που με δυσκολία καταλαβαίναμε τι έλεγε.

δ. Το φαγητό είναι ακόμη άψητο, με αποτέλεσμα να μην μπορώ να φάω.

ε. Ο θεός λείπει τόσα χρόνια στο εξωτερικό, που δεν θα θυμάται κανέναν απ' όσους άφησε πίσω του.

στ. Προσπάθησα πολύ να διαβάσω, αν και ήξερα πως δεν έχω πολύ χρόνο μπροστά μου.

(Μονάδες 3)

4. Να αιτιολογήσετε τη χρήση των σημείων στίξης που υπάρχουν στα χωρία:

α. Είναι δυνατόν η έλλειψη οικολογικής ευαισθησίας, που συχνά παρατηρείται στις ημέρες μας να συμβάλλει στη διαφύλαξη του φυσικού περιβάλλοντος;

β. Ο Μοντεσκιέ διακήρυξε τη διάκριση των εξουσιών (νομοθετικής, εκτελεστικής και διακαστικής).

γ. Ο Διονύσιος Σολωμός έγραψε: «Πάντα ανοιχτά, πάντα άγρυπνα τα μάτια της ψυχής μου».

(Μονάδες 3)

Γ. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΛΟΓΟΥ

Σε μία επιστολή που συντάσσεις ως εκπρόσωπος της μαθητικής σου κοινότητας προς τον διευθυντή του σχολείου σας, καλείσαι αρχικά να αναδείξεις την σημαντικότητα της τέχνης και έπειτα να προτείνεις τρόπους με τους οποίους το σχολείο μπορεί να προάγει την Τέχνη.

(200-250 λέξεις)

(Μονάδες 10)